

Seminář psychologie duševního vývoje

Batole

Batole

- Od 1 do cca 3 let
- Charakteristické **osamostatňování a uvolňováním z různých vazeb** (např. na matku)
- Období první emancipace; uvědomění si „já“
- **Období autonomie** (E. Erikson)
- Snaha o sebeprosazení, potvrzení kompetencí a zjišťování limitů
- S ohledem na vývoj kompetencí je nutné vedení a kontrola
- Egocentrismus

Batole - motorika

- pohybové aktivity cíl i prostředek uspokojení potřeb
- vývoj – hl. kosterní svalstvo a svěrače
 - Retence a eliminace
 - Zpoč. hl. fyzicky, později i symbolicky
 - Freud – anální fáze
- zpřesňování vlastního tělesného schématu
- rozvoj samostatného pohybu
 - stimulace
 - sociálně – symbol úspěšného vývoje
- potřeba aktivity – rodiče spíše omezují

Batole - myšlení

- postupná expanze do světa, uvědomování pravidel fungování, uvolnění vazba na aktuální dění
- symbolické, předpojmové myšlení (Piaget)
 - představa, subjektivně zpracovaná zkušenost, odložená nápodoba, fiktivní hra, osobní symboly
 - pochopení trvalosti objektu, předpojmy, klíčové vlastnosti, řeč
 - implicitní teorie (např. Keil, Wellman a Gelmanová) – orientace v prostoru, čase, množství, myšlení druhých (jednání – záměrné)
 - formulace problémů (od „co“ k „proč“ a „jak“)
 - rozvoj paměti

Batole - řeč

- prostředek poznávání; vztah znak – skutečnost
 - pravidla: celého objektu, taxonomie, vzájemného vyloučení, kontrastu
- problémy
 - nadměrná generalizace / zúžení, novotvary, osobní význam
- akcelerace slovní zásoby (18-24)
 - aktivní a pasivní slovní zásoba
- hra s řečí
- způsob užívání řeči
 - kognitivní, referenční styl
 - expresivní styl

Batole – řeč II

- vývoj:
 - holofráze (12-18m)
 - „ham“
 - kumulace holofrází (18-24m)
 - „ham, bác“
 - dvouslovné věty (2 roky)
 - základní a variabilní slova) „ještě“ + „čoko“
 - telegrafické věty (2-2,5r)
 - atribuce, činnost, vlastnictví, změna stavu; věty bez podnětu a či negaci
 - období úplných vět(2-3r)
 - od agramatických k přehnanému vnímání pravidel
 - („o pejskovi a kočičkovi“)
 - první souvětí (3r)
 - časová následnost, souvislost, podmínka, příčinná souv. ...
 - „Máma bacala Tomáše, protože zlobil“

Batole - emotivita

- typické projevy
 - afekt hněvu a strachu
 - pocity studu
 - projevy lítosti
 - strach
 - sebehodnotící (zahanbení, hrdost)
 - vztahové emoce
 - strach z cizích osob mizí kolem 2. roku
 - separační úzkost (ke konci druhého roku mizí)
 - žárlivost
 - radost z kontaktu
 - spoluprožívání
- využívány jako sociální signál i regulace tenze
- slova označující emoce ke konci 2. roku

Batole - socializace

- vázána na rodinu a domov
- rozlišuje mezi jinými osobami
 - blízcí/známí/cizí; muži / ženy; dospělí / děti
- vrstevníci
 - málo diferencované; paralelní hra; soc. zkušenost
- sociální role – dítě, sourozenec, gender role
- postupná separace z vázanosti na matku
- postupný nárůst významu otce, sourozenců
 - viz Vágnerová / Langmajer, Krejčířová / Sobotková...

Batole - osobnost

- napětí mezi potřebou emancipace a pocity pochybnosti a studu (Erikson)
- odpoutání z předchozí symbiotické vazby s mateřskou osobou
 - potřeba sebeprosazení a sebepotvrzení
 - negativismus
 - sebepojetí – dichotomické a nerealisticky pozitivní
 - řeč – *mluví-li o sobě nejprve jméno, později „já“*
 - vlastnictví věcí
- genderová role
 - jednoznačně chápaná kolem 3r
 - *uvědomování rozdílů, pochopení vl. pohlaví, přijetí*